

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II

D

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--

1. (Signature)

(In figures as in Admit Card)

(Name)

Seat No.

(In words)

2. (Signature)

(Name)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

JUN - 16220

Time Allowed : 2 Hours]

[Maximum Marks : 200

Number of Pages in this Booklet : 40

Number of Questions in this Booklet : 100

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
☐	☐	☒	☐
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यासाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थीनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **100** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
☐	☐	☒	☐
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोन्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

JUN - 16220/II—D

Defence and Strategic Studies

Paper II

रक्षा एवं सामरिक अध्ययन

प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes]

[Maximum Marks : 200

Note : This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण शंभर (100) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

<p>1. Wars that seek to capture political power through armed struggle are described as :</p> <p>(A) Insurgency</p> <p>(B) Revolutionary war</p> <p>(C) Civil war</p> <p>(D) Terrorism</p>	<p>1. खालीलपैकी कोणत्या युद्धपद्धतीला लष्करी संघर्षाच्या मार्गाने राजकीय सत्ता काबीज करण्याचे एक साधन मानले जाते ?</p> <p>(A) विप्लववाद</p> <p>(B) क्रांतिकारी युद्ध</p> <p>(C) नागरी युद्ध</p> <p>(D) दहशतवाद</p>
<p>2. Olof Palme's argument that states can no longer seek security at each other's expense is understood as the concept of :</p> <p>(A) Collective security</p> <p>(B) Human security</p> <p>(C) National security</p> <p>(D) Common security</p>	<p>2. ऑलफ पालम यांचा असा दावा आहे कि कोणतेही राष्ट्र आपल्या सुरक्षिततेसाठी दुसऱ्या राष्ट्राच्या सुरक्षिततेला धोका पोहचवू शकत नाही ह्या दाव्याला पुढीलपैकी कोणत्या दृष्टीकोणातून बघितले जाते ?</p> <p>(A) सामुहिक सुरक्षा</p> <p>(B) मानवी सुरक्षा</p> <p>(C) राष्ट्रीय सुरक्षा</p> <p>(D) सामान्य सुरक्षा</p>

3. Which of the following is *not* a pillar of the United Nations Global Counter-Terrorism Strategy ?

- (A) Addressing the conditions conducive to the spread of terrorism
- (B) Measures to prevent and combat terrorism
- (C) Build state's capacity to prevent and combat terrorism and to strengthen the role of the United Nations' System in that regard
- (D) No guarantee or respect for human rights and the rule of law

4. 'The Carabinieri' are a politico-military force in which country ?

- (A) Mexico
- (B) Spain
- (C) Italy
- (D) Portugal

3. खालीलपैकी कोणता मुद्दा हा संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या जागतिक दहशतवादाविरुद्ध उपाय-योजनेच्या डावपेचाचा आधारस्तंभ **नाही** ?

- (A) दहशतवादाच्या प्रसारासाठी अनुकूल असलेल्या परिस्थितीवर लक्ष केंद्रीत करणे
- (B) दहशतवादाचा सामना करण्याचे आणि रोखण्याचे उपाय करणे
- (C) राज्याची दहशतवादाशी निपटण्याची क्षमता वाढविणे आणि त्यासंबंधी असलेली संयुक्त राष्ट्रांची व्यवस्था मजबूत करणे
- (D) मानवी हक्कांची कोणतीही हमी किंवा आदर नाही आणि कायद्याचे राज्य

4. 'दि कॅराबिनीअरी' कोणत्या देशामधील राजनैतिक लष्करी दल आहे ?

- (A) मेक्सिको
- (B) स्पेन
- (C) इटली
- (D) पोर्तुगल

5. The First World War was brought to an end by which treaty ?
 (A) Treaty of Versailles
 (B) Treaty of Trianon
 (C) Treaty of Westphalia
 (D) Treaty of Saint Germain-en-Laye
6. NMD stands for :
 (A) Nuclear Missile Defence
 (B) National Military Doctrine
 (C) National Missile Defence
 (D) Nuclear Military Doctrine
7. (1) When the P-5 all agree to authorize the deployment of a UN peace operations force, problems can still hinder effective UN intervention.
 (2) The P-5 tendency to 'talk the talk' but not 'walk the walk'.

Codes :

- (A) (1) and (2) are correct and (1) is the rationale for (2)
 (B) (1) and (2) are correct and (1) is not the rationale for (2)
 (C) (1) and (2) are wrong
 (D) (1) and (2) are wrong and (2) is not the rationale for (1)

5. पहिले महायुद्ध कोणत्या आंतरराष्ट्रीय कराराद्वारे समाप्त करण्यात आले होते ?
 (A) व्हर्सायचा तह
 (B) त्रिनानचा तह
 (C) वेस्टफालीयाचा तह
 (D) सेंट जर्मेन इलेयेचा तह
6. एन. एम. डी. म्हणजे काय ?
 (A) न्युक्लियर मिसाईल डिफेन्स
 (B) नॅशनल मिलिटरी डॉक्टरीन
 (C) नॅशनल मिसाईल डिफेन्स
 (D) न्युक्लियर मिलिटरी डॉक्टरीन
7. (1) जेव्हा पी-5 सर्वानी मान्य करून संयुक्त राष्ट्रांची शांती सेना कार्यरत असते, तरी देखीव समस्या सोडविण्यासाठी संयुक्त राष्ट्रांच्या हस्तक्षेपाची गरज असते.
 (2) पी-5 ची प्रवृत्ती ही 'बोला ते बोला' असते परंतु "चाला ते चाला" अशी नसते.

संकेतांक :

- (A) (1) आणि (2) बरोबर आणि (1) हे (2) चे योग्य कारण आहे
 (B) (1) आणि (2) बरोबर परंतु (2) हे (1) चे स्पष्टीकरण नाही
 (C) (1) आणि (2) दोन्ही चूक
 (D) (1) आणि (2) दोन्ही चूक आणि (2) हे (1) चे योग्य कारण नाही

8. (1) Russia and China obstructed UNSC Resolutions on peace operations in Haiti.
 (2) Russia wanted UN endorsement of its own intervention in Georgia in 1994, while China was seeking an apology from Haiti for inviting Taiwan's Vice-President to the inauguration of Haiti's new President in 1996.

Codes :

- (A) (1) and (2) are correct and (2) is the explanation of (1)
 (B) (1) and (2) are correct and (2) is not the explanation of (1)
 (C) (1) and (2) are incorrect and (1) is not the explanation of (2)
 (D) (1) and (2) are incorrect and (1) is not related to (2)
9. (1) The United States and its European allies had completely different perceptions of the Bosnian conflict.
 (2) The European powers saw an ethnic conflict and US saw it as a war started by Serbia.

Codes :

- (A) (1) and (2) are correct but (2) is not the reason for (1)
 (B) (1) and (2) are correct and (2) is the reason for (1)
 (C) (1) and (2) are not correct and (1) is not the reason for (2)
 (D) (1) and (2) are not correct and (1) is the reason for (2)

8. (1) हेयती मधील शांतता कार्यवाहीच्या संबंधातील UNSC चा ठरावाला रशिया आणि चीनने अडथळा लावाला.
 (2) रशियाला 1994 मधील जॉर्जिया मधील त्यांच्या हस्तक्षेपला UN ची मान्यता हवी होती आणि चिनला हेतीकडून माफीनमा हथ होता कारण 1996 मध्ये हेतीच्या नव राष्ट्र अध्यक्ष समारंभ दिवशी तायवानच्या उपअध्यक्षना बोलबले होते.

संकेतांक :

- (A) (1) आणि (2) बरोबर आहे आणि (2) हे (1) चे बरोबर स्पष्टीकरण आहे
 (B) (1) आणि (2) बरोबर आहे आणि (2) हे (1) चे स्पष्टीकरण नाही
 (C) (1) आणि (2) चूक आहे आणि (1) हे (2) चे स्पष्टीकरण नाही
 (D) (1) आणि (2) चूक आहे आणि (1) चा (2) शी काही संबंध नाही
9. (1) अमेरिका आणि त्यांचे युरोपियन सहयोगी देश यांचा बोस्निया संघर्षाकडे संपूर्णपणे वेगळा दृष्टीकोन होता.
 (2) युरोपियन शक्तिंनी यांच्याकडे वांशिक संघर्ष म्हणून पाहिजे तर अमेरिकेने हे युद्ध सर्बियाने सुरू केले असे पाहिजे.

संकेतांक :

- (A) (1) आणि (2) बरोबर परंतु (2) हे (1) चे कारण नाही
 (B) (1) आणि (2) दोन्ही बरोबर आणि (2) हे (1) चे योग्य कारण होय
 (C) (1) आणि (2) हे दोन्ही चूक आणि (1) हे (2) चे कारण नाही
 (D) (1) आणि (2) दोन्ही चुकीचे परंतु (1) हे (2) चे कारण आहे

10. The headquarters of the African Union is located in :

- (A) Johannesburg
- (B) Addis Ababa
- (C) Nairobi
- (D) Kampala

11. When was the North Atlantic Treaty Organisation established ?

- (A) 1949
- (B) 1950
- (C) 1945
- (D) 1940

12. Name the first Prime Minister of Pakistan :

- (A) Sikander Mirza
- (B) Liaquat Ali Khan
- (C) Khan Abdul Gaffar Khan
- (D) Muhammad Ali Jinnah

10. अफ्रिकन ँक्य संघटनाचे प्रमुख कार्यालय पुढीलपैकी आहे :

- (A) जोहन्सबर्ग
- (B) अडीस अबाबा
- (C) नैरोबी
- (D) कम्पाला

11. उत्तर अटलांटिक करार-संघटनाची (नाटो) स्थापना केव्हा झाली ?

- (A) 1949
- (B) 1950
- (C) 1945
- (D) 1940

12. पाकिस्तानच्या पहिल्या पंतप्रधानाचे नाव ओळखा :

- (A) सिकन्दर मिर्झा
- (B) लियाकत अली खान
- (C) खान अब्दुल गफ्फार खान
- (D) मोहमंद अली जिना

13. United Nations “Uniting for Peace” resolution was adopted in the background of which International crisis ? (A) India-China War (B) Korean War (C) Cuban Missile Crisis (D) Arab-Israeli War of 1967	13. “शांततेसाठी ऐक्य” हा ठराव संयुक्त राष्ट्रांतर्फे कोणत्या संघर्षाच्या वेळीस पारित करण्यात आला ? (A) भारत-चीन युद्ध (B) कोरीयन युद्ध (C) क्यूबाचा क्षेपणास्त्र संघर्ष (D) 1967 चे अरब-ईझ्राएल युद्ध
14. The Gulf Cooperation Council (GCC) was established in : (A) December 1980 (B) March 1976 (C) January 1967 (D) May 1981	14. गल्फ कोऑपरेशन कौन्सिलची स्थापना कोणत्या वर्षी करण्यात आली ? (A) डिसेंबर 1980 (B) मार्च 1976 (C) जानेवारी 1967 (D) मे 1981
15. Which of the following countries is <i>not</i> a founder member of the United Nations ? (A) People’s Republic of China (B) Republic of China (C) Argentina (D) United States	15. खालीलपैकी कोणता देश संयुक्त राष्ट्रांचा संस्थापक सदस्य नाही ? (A) पीपल्स रिपब्लिक ऑफ चायना (B) रिपब्लिक ऑफ चायना (C) अर्जेन्टिना (D) युनाइटेड स्टेट्स

16. When did India announce Look East Policy ? (A) 1991 (B) 1992 (C) 1993 (D) 1994	16. भारताने कोणत्या साली लूक ईस्ट धोरण पुरस्करिले ? (A) 1991 (B) 1992 (C) 1993 (D) 1994
17. Which is the highest body that finalizes India's Defence Policy ? (A) Prime Minister (B) President of India (C) Cabinet Committee on Security (D) Joint Chiefs	17. खालीलपैकी कोणती सर्वोच्च समिती भारताच्या संरक्षण नीतीला अंतिम स्वरूप देते ? (A) पंतप्रधान (B) राष्ट्रपती (C) सुरक्षा कॅबिनेट समिती (D) एकत्रित प्रमुख (जॉईंट चीफ्स)
18. When did the UN Millennium Development Goals end ? (A) 2014 (B) 2015 (C) 2016 (D) 2017	18. यु. एन. चे मिलिनियम डेव्हलपमेंट गोल्स कधी संपले ? (A) 2014 (B) 2015 (C) 2016 (D) 2017
19. Which set of countries India's Look/Act East Policy refer to ? (A) SAARC (B) ASEAN (C) Indo-Chinese Countries (D) None of the above	19. खालीलपैकी कोणत्या देशांचा गट हा भारताच्या लूक/अॅक्ट ईस्ट पॉलिसीच्या संदर्भातील आहे ? (A) सार्क (B) आशियान (C) इंडो-चायनीज देश (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही

20. Which one of the following is <i>not</i> a determinant of defence expenditure ? (A) Leadership (B) Ideology (C) National power (D) Public enterprises like post office 21. Under whose Prime Ministership, the Look East Policy got rechristened as Act East Policy ? (A) Manmohan Singh (B) Narendra Modi (C) Atal Bihari Vajpayee (D) None of the above 22. Which set of countries was involved in 1999 war ? (A) India-China (B) India-Pakistan (C) India-Bangladesh (D) India-Nepal 23. Which country came into existence due to 1971 war ? (A) East Pakistan (B) Bangladesh (C) Myanmar (D) None of the above	20. खालीलपैकी कोणता घटक हा संरक्षणाचा खर्च निर्धारित करण्याशी संबंधित नाही ? (A) नेतृत्व (B) विचारधारा (C) राष्ट्रीय शक्ती (D) सार्वजनिक कार्यालय जसे कि पोस्ट ऑफीस 21. खालीलपैकी कोणत्या पंतप्रधानांच्या काळात लुक ईस्ट पॉलिसीचे नामकरण अँक्ट ईस्ट पॉलिसी हवे ? (A) मनमोहन सिंग (B) नरेंद्र मोदी (C) अटल बिहारी वाजपेयी (D) वरीलपैकी कोणतीही नाही 22. खालीलपैकी कोणत्या देशांचा गट 1999 च्या युद्धात सामील होते ? (A) भारत-चीन (B) भारत-पाकिस्तान (C) भारत-बांग्लादेश (D) भारत-नेपाल 23. खालीलपैकी कोणता देश 1971 च्या युद्धानंतर अस्तित्वात आला ? (A) पूर्व पाकिस्तान (B) बांग्लादेश (C) म्यानमार (D) वरीलपैकी कोणताही नाही

24. What is POK ?

- (A) Proof of Knowledge
- (B) Pak occupied Kashmir
- (C) Power of Knowledge
- (D) None of the above

25. What does Aksai Chin refer to ?

- (A) Disputed border areas between India and China
- (B) Disputed border areas between India and Pakistan
- (C) Disputed border areas between Pakistan and China
- (D) None of the above

26. In which year chemical weapons convention was signed by India ?

- (A) 1995
- (B) 1996
- (C) 1998
- (D) 1993

24. पी.ओ.के. म्हणजे :

- (A) प्रूफ ऑफ नॉलेज
- (B) पाक ऑक्युपाईड काश्मीर
- (C) पॉवर ऑफ नॉलेज
- (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही

25. अक्साई चीन खालीलपैकी कशासी निगडित आहे ?

- (A) भारत आणि चीन यांच्या सीमेवरील वादातीत भूभाग
- (B) भारत आणि पाकिस्तान यांच्या सीमेवरील वादातीत भूभाग
- (C) पाकिस्तान आणि चीन यांच्या सीमेवरील वादातीत भूभाग
- (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही

26. कोणत्या वर्षी भारताने केमिकल वेपन्स कन्व्हेंशनवर स्वाक्षरी केली ?

- (A) 1995
- (B) 1996
- (C) 1998
- (D) 1993

27. ACWC stands for :

- (A) Asian Cyclone Warning Centre
- (B) African Cyclone Warning Centre
- (C) Arabic Cyclone Warning Centre
- (D) Area Cyclone Warning Centre

28. Which one of the following countries used biological weapons in war ?

- (A) Iraq
- (B) Iran
- (C) Russia
- (D) Japan

29. One of the following biological agent was sent by post to US politicians in 2001. The name of the biological agent was

- (A) Plague
- (B) Ricin
- (C) B. Anthracis
- (D) Botulinum Toxin

30. Which one of the following is *not* a potential biological warfare agent ?

- (A) Leukemia
- (B) Ebola Fever
- (C) Marburg Fever
- (D) Smallpox

27. ए.सी.डब्ल्यू.सी. म्हणजे :

- (A) एशियन सायक्लोन वॉर्निंग सेंटर
- (B) आफ्रिकन सायक्लोन वॉर्निंग सेंटर
- (C) अरेबिक सायक्लोन वॉर्निंग सेंटर
- (D) एरिया सायक्लोन वॉर्निंग सेंटर

28. खालीलपैकी कोणत्या देशाने युद्धात जैविक शस्त्रास्त्रे वापरली होती ?

- (A) ईराक
- (B) ईराण
- (C) रशिया
- (D) जपान

29. 2001 मध्ये पोस्ट टपाळद्वारे अमेरिकन राज्यकर्त्याला जे जैविकशस्त्र पाठविण्यास आले होते त्याचे नाव :

- (A) प्लेग
- (B) रिसीन
- (C) बी. अनथ्रॅक्स
- (D) बोटुलीनम टॉक्सीन

30. खालीलपैकी कोणते शस्त्र हे जैविक युद्धपद्धतीतील महाहानीकारक जैविक शस्त्र **नाही** ?

- (A) लिकोमिया
- (B) ईबोला फिवर
- (C) मारबर्ग फिवर
- (D) स्मॉलपॉक्स

31. The term “Nuclear Weapon State” (NWS) and Non-Nuclear Weapon State (NNWS) is found in which one of the following treaties ?

- (A) Treaty of Westphalia
- (B) Treaty of Versailles
- (C) Strategic Arms Limitation Treaty
- (D) Nuclear Non-Proliferation Treaty

32. Under the Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT) how many countries are recognized as nuclear weapon states (NWS) ?

- (A) Nine
- (B) Ten
- (C) Five
- (D) Zero—No countries can possess nuclear weapons

31. अण्वस्त्रधारी आणि बिनाअण्वस्त्रधारी राष्ट्रे खालीलपैकी कोणत्या संधी मध्ये समाविष्ट आहेत ?

- (A) वेस्टफालियाचा करार
- (B) वर्सायचा तह/करार
- (C) सामरिक शस्त्रास्त्र मर्यादा (कपात) संधी
- (D) अण्वस्त्र प्रसार बंदी करार

32. अण्वस्त्र प्रसार बंदी करारा अंतर्गत किती राष्ट्रांना अधिकृत अण्वस्त्रधारी राष्ट्राचा दर्जा प्राप्त झाला आहे ?

- (A) नऊ
- (B) दहा
- (C) पाच
- (D) शून्य—कोणत्याच राष्ट्राजवळ अण्वस्त्रे नाहीत

33. What are the “Three Pillars” of the Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT) ? (A) Nuclear weapons, Chemical weapons and Biological weapons (B) Disarmament, Non-Proliferation and Peaceful uses of Nuclear technology (C) Strategic Bombers, Ballistic Missile and Submarine (D) All of the above	33. अण्वस्त्र प्रसार बंदी कराराचे “तीन आधारस्तंभ” कोणते आहेत ? (A) आण्वीक, रासायनिक आणि जैविक शस्त्रास्त्रे (B) निःशस्त्रीकरण, प्रसारबंदी आणि शांततामय कार्यासाठी अणुतंत्रज्ञानाचा वापर (C) स्ट्रॅटेजिक बॉम्बर्स, बॅलेस्टिक मिसाइल आणि पाणबुड्या (D) वरीलपैकी सर्व
34. Which one of the following countries did <i>not</i> take part in the final Nuclear Security Summit held in 2016 ? (A) United Kingdom (B) Russian Federation (C) Kazakhstan (D) India	34. 2016 मध्ये झालेल्या आण्वीक सुरक्षा शिखर वार्ताविष्णुपात कोणत्या राष्ट्रांने सहभाग नोंदवला नाही ? (A) ब्रिटन (युनायटेड किंगडम) (B) रशियन फेडरेशन (C) कझागिस्तान (D) भारत
35. The location where Pakistan had tested its nuclear weapons in 1998 was : (A) Chagai Hills (B) Lopnor (C) Khyber Hills (D) Karachi Test Range	35. 1998 मध्ये पाकिस्तानने खालीलपैकी कोणत्या प्रदेशात आण्वीक शस्त्रास्त्राची चाचणी केली ? (A) चागाय पर्वतरांगा (B) लुपनार (C) खैबर पर्वतरांगा (D) कराची चाचणी मैदान

36. Which of the following is *not* an element of conflict prevention technique ?

- (A) Tribunal
- (B) Mediation
- (C) Good offices
- (D) CBMs

37. Cartagena Declaration of 1984 refers to :

- (A) European Declaration of Refugees
- (B) South Asian Declaration of Refugees
- (C) Latin American Declaration on Arms Race
- (D) Latin American Declaration on Refugees

38. Who was appointed as the first Scientific Advisor to Defence Minister ?

- (A) Dr. D. S. Kothari
- (B) Dr. Raja Ramanna
- (C) Dr. B. G. Nag Chaudhari
- (D) M. G. K. Menon

36. खालीलपैकी कोणता घटक संघर्ष प्रतिबंधक तंत्राचा नाही ?

- (A) न्यायाधिकरण
- (B) मध्यस्थी
- (C) चांगले कार्यालय
- (D) सी. बी. एमस्

37. 1984 च्या कार्टागेना जाहिरनामा कशासी निगडित आहे ?

- (A) निर्वासितांचा युरोपियन जाहिरनामा
- (B) निर्वासितांचा दक्षिण आशियाई जाहिरनामा
- (C) शस्त्र स्पर्धाबाबतचा लॅटिन अमेरिकेचा जाहिरनामा
- (D) निर्वासितांचा लॅटिन अमेरिकेचा जाहिरनामा

38. संरक्षण मंत्र्यांचे वैज्ञानिक सल्लागार म्हणून प्रथम कोणाची नियुक्ती झाली ?

- (A) डॉ. डी. एस. कोठारी
- (B) डॉ. राजा रामन्ना
- (C) डॉ. बी. जी. नाग चौधरी
- (D) एम. जी. के. मेनन

39. The full form of B.E.M.L. is

- (A) Bharat Engineering Machines Limited
- (B) Bombay Earth Metals Limited
- (C) Bharat Earth Movers Limited
- (D) None of the above

40. (1) Unity of Command is less assured in peace operations.

(2) Peace forces are often drawn from a wider variety of troop contributing states than in normal coalition warfare.

Codes :

- (A) (1) and (2) are correct and (2) is the rationale for (1)
- (B) (1) and (2) are correct and (1) is the rationale for (2)
- (C) (1) and (2) are incorrect and (1) is the rationale for (2)
- (D) (1) and (2) are incorrect and (2) is the rationale for (1)

39. बी. ई. एम. एल. चे पूर्ण स्वरूप पुढील-प्रमाणे.....

- (A) भारत इंजिनिअरींग मशिनस् लिमिटेड
- (B) बॉम्बे अर्थ मेटलस् लिमिटेड
- (C) भारत अर्थ मूव्हर्स लिमिटेड
- (D) वरीलपैकी कोणतेच नाही

40. (1) शांतता कार्यवाहीत कमांडच्या एकतेची खात्री कमी नसते.

(2) साधारणपणे युद्धप्रकार युती पेक्षा शांतत सैन्य हे सैन्य तुकडण्यांचे योगदान करणाऱ्या विविध देशाच्या कडून घेतली जातात.

संकेतांक :

- (A) (1) व (2) बरोबर आहे आणि (2) हा (1) चा तर्क आहे
- (B) (1) व (2) बरोबर आहे आणि (1) हा (2) चा तर्क आहे
- (C) (1) व (2) चूक आहे आणि (1) हा (2) चा तर्क आहे
- (D) (1) व (2) चूक आहे आणि (2) हा (1) चा तर्क आहे

41. The wars in Iraq (2003) culminated in regime change of :

- (A) Sunni regime
- (B) Shia regime
- (C) Bàathist regime
- (D) None of the above

42. UNSC Counter-Terrorism Committee is assisted by CTED. What does CTED stand for ?

- (A) Counter-Terrorism Executive Directorate
- (B) Counter-Terrorism Committee Executive Directorate
- (C) Council of Counter-Terrorism Executive Directorate
- (D) Counter-Terrorism and Executive Directorate

41. 2003 मधील ईराक युद्धाचा परिणाम म्हणून खालीलपैकी कोणाला सत्ता गमवावी लागली ?

- (A) सुन्नी राजवट
- (B) शिया राजवट
- (C) बाथिस्ट राजवट
- (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही

42. संयुक्त राष्ट्रांच्या सुरक्षा समितीने दहशतवादा विरुद्ध लढण्यासाठी जी समिती स्थापन केली आहे त्या समितीला मदत करण्यासाठी सी.टी.ई.डी. ची स्थापना करण्यात आळी आहे. सी.टी.ई.डी. चे पूर्ण स्वरूप पुढीलप्रमाणे आहे.

- (A) काऊन्टर टेरॉरीझम एक्झीक्यूटिव्ह डायरेक्टरेट
- (B) काऊन्टर टेरॉरीझम कमिटी एक्झीक्यूटिव्ह डायरेक्टरेट
- (C) कौन्सील ऑफ काऊन्टर टेरॉरीझम एक्झीक्यूटिव्ह डायरेक्टरेट
- (D) काऊन्टर टेरॉरीझम अँड एक्झीक्यूटिव्ह डायरेक्टरेट

43. Which one of the following is <i>not</i> an international organisation as per the definition given by Inis Claude ? (A) United Nations (B) G-8 (C) SAARC (D) NATO	43. इनिस क्लॉड याने दिलेल्या व्याख्येनुसार खालीलपैकी कोणती आंतरराष्ट्रीय संघटना नाही ? (A) संयुक्त राष्ट्रे (B) जी-8 (C) सार्क (D) नाटो
44. The outer limits of the legal continental shelf cannot exceed 350 Nautical miles from the territorial sea baselines or 100 Nautical miles beyond the isobath. (A) 100 meters (B) 200 meters (C) 2500 meters (D) 1000 meters	44. प्रादेशिक जलाशयाच्या 350 नॉटिकल मैलापेक्षा कॉन्टिनेंटल शेल्फच्या बाह्य सीमा किंवा आयसोबाथ एवढे असते. (A) 100 मीटर (B) 200 मीटर (C) 2500 मीटर (D) 1000 मीटर
45. Which is the apex body of Disaster Management in India ? (A) NDMA (B) IMD (C) GSI (D) NIOT	45. भारतामध्ये आपत्ती व्यवस्थापनाची सर्वोच्च समिती कोणती आहे ? (A) एन.डी.एम.ए. (B) आय.एम.डी. (C) जी.एस.आय. (D) एन.आय.ओ.टी.

46. Which of the following days is observed as International Day for Disaster Reduction ? (A) 15th October (B) 21st June (C) 30th June (D) 13th October	46. खालीलपैकी कोणता दिवस हा आंतरराष्ट्रीय आपत्ती कपात दिवस म्हणून पाळला जातो ? (A) 15 ऑक्टोबर (B) 21 जून (C) 30 जून (D) 13 ऑक्टोबर
47. Who amongst the following regarded defence expenditure is truly as 'Public Good' ? (A) Adolf Wagner (B) K. Subramaniam (C) Adam Smith (D) Prof. Maurice Dobb	47. खालीलपैकी कोणी हे ग्राह्य धरले आहे कि संरक्षणावरील खर्च हा सार्वजनिक हितासाठी केलेला खर्च आहे ? (A) अडॉल्फ वॅगनेर (B) के. सुब्रमह्न्यम (C) अॅडम स्मिथ (D) प्रोफेसर मौरी डॉब
48. Programme budgeting for defence preparedness had its origin in : (A) Britain (B) USA (C) Russia (D) Australia	48. संरक्षण सज्जतेवर आधारित अंदाजपत्रक कार्यक्रमाचा उगम पुढील देशात झाला : (A) इंग्लंड (B) अमेरिका (C) रशिया (D) ऑस्ट्रेलिया
49. FATA belongs to which country ? (A) Afghnistan (B) India (C) USA (D) Pakistan	49. फाटा प्रदेश खालीलपैकी कोणत्या देशात आहे ? (A) अफगानिस्तान (B) भारत (C) यु.एस.ए. (D) पाकिस्तान

50. 'String of Pearls' strategy against India is adopted by which of the following ? (A) Russia (B) Japan (C) China (D) USA	50. भारताच्या विरोधात 'मोत्यांची माळा' ही युद्धनीती खालीलपैकी कोणत्या देशाने स्वीकारली ? (A) रशिया (B) जपान (C) चीन (D) यु.एस.ए.
51. Which one of the following books was written by Carl Von Clausewitz ? (A) On War (B) The Art of War (C) The Peloponnesian War (D) Rise and Fall of Great Powers	51. खालीलपैकी कोणते पुस्तक कार्ल वॉन क्लॉजविज यांनी लिहिले आहे ? (A) ऑन वॉर (B) दि आर्ट ऑफ वॉर (C) दि पेलोपोनिसियन वॉर (D) राइज् अँड फॉल ऑफ ग्रेट पॉवर
52. Which of the following books is <i>not</i> written by Mr. Zbigniew Brzezinski ? (A) The Permanent Purge : Politics in Soviet Totalitarianism (B) Game Plan : A Geostrategic Framework for the Conduct of the US-Soviet Contes (C) The Grand Chessboard : American Primacy and its Geostrategic Imperatives (D) Frontiers, Security and International Organisation	52. खालीलपैकी कोणते पुस्तक झॉब्बिनेवियो ब्रझेझिन्की यांनी लिहिलेले नाही ? (A) द पर्मानंट पर्ज : पॉलिटिक्स इन सोविएट टोटॅलिटरिअनिझम (B) गेम प्लॅन : अ जिओस्ट्रॅटिजिक फ्रेमवर्क फॉर दि कंडक्ट ऑफ यु.एस.-सोविएट कॉन्टस (C) दि ग्रँड चॅसबोर्ड : अमेरिकन प्रायमसी अँड इटस् जियोस्ट्राटेजिक इम्पिरेटिव्हज (D) फ्रंटियर्स, सिक्युरिटी अँड इंटरनॅशनल ऑर्गनायजेशन

53. Comprehensive Convention on International Terrorism is a proposed treaty which provides a comprehensive legal framework against terrorism. Which of the following countries has proposed this Convention in 1996 ? (A) India (B) United Kingdom (C) USA (D) Austria	53. आंतरराष्ट्रीय दहशतवादासंबंधी सर्वसमावेशक करार (कायदा) कि जो दहशतवादा विरुद्ध एक व्यापक कायेदशीर रचना-आराखडा उपलब्ध करून देतो. पुढीलपैकी कोणत्या देशाने 1996 मध्ये सदर कायद्याच्या प्रस्ताव मांडला ? (A) भारत (B) यूनाइटेड किंगडम (C) अमेरिका (D) ऑस्ट्रीया
54. The 1973 war between Israel, Syria and Egypt is also known as : (A) June War (B) Tank War (C) Night War (D) Yom Kippur War	54. 1973 मधील अरब-इस्राईल युद्ध जे सिरीया, ईजिप्त मध्ये विशेषताहा लढले गेळे त्या युद्धास पुढीलप्रमाणे संबोधण्यात येते : (A) जुन मधील युद्ध (B) रणगाडा युद्धपद्धतीचे युद्ध (C) रात्री लढलेले युद्ध (D) योम किपूर युद्ध
55. The term 'Vertical Proliferation' of nuclear weapons refers to (A) The phenomenon of countries increasing and modernising their nuclear weapons and delivery platforms (B) The phenomenon of countries which do not have nuclear weapons build nuclear weapons (C) The phenomenon of countries reducing the number (D) None of the above	55. खुलेआम आण्वीक शस्त्रास्त्राचा प्रसार म्हणजे : (A) आण्वीक शस्त्रास्त्राचे आधुनिकीकरण व त्याच बरोबर त्याचा वापर करण्याची यंत्रणा वृद्धीगत करणे ही अनेक देशाची प्रवृत्ती आहे (B) अशी राष्ट्र कि ती अण्वस्त्रधारीत नाहीत पण अण्वस्त्र प्राप्त करण्यासाठी कार्यरत आहेत (C) अशी राष्ट्र कि जे आपल्या शस्त्रास्त्राची कपात करतात (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही

56. The International Monitoring System (IMS), a network of global monitoring stations has been established as part of which one of the following treaties ?

- (A) Biological Weapons Convention (BWC)
- (B) Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT)
- (C) Chemical Weapons Convention (CWC)
- (D) Comprehensive Test Ban Treaty (CTBT)

57. The term 'Detente' deals with :

- (A) Formulation of military alliance
- (B) Strategic partnership
- (C) Relaxation in military tension
- (D) Joint military exercise

58. The NGO dedicated to the release of political prisoners all over, is known as :

- (A) Amnesty International
- (B) Red Cross
- (C) Human Rights Council
- (D) None of the above

56. पुढीलपैकी कोणत्या कराराच्या भाग म्हणून आंतरराष्ट्रीय नियंत्रण यंत्रणेची अंमळबजावणी करण्यासाठी जागतिक स्तरावर केंद्र स्थापन करण्यात आली आहे ?

- (A) जैविक शस्त्रास्त्र संधी
- (B) अण्वस्त्र प्रसार बंदी करार
- (C) रासायनिक शस्त्रास्त्र संधी
- (D) सर्वसमावेशक अण्वस्त्र प्रसार बंदी करार

57. देतां ही संकल्पना कशासी निगडित आहे ?

- (A) लष्करी आघाडीची निर्मिती
- (B) सामरिक भागीदारी
- (C) लष्करी तणावामध्ये शिथिलता
- (D) एकत्रित लष्करी कवायत

58. राजनैतिक कैद्यांच्या सुटकेसाठी खालीलपैकी कोणती बिगर सरकारी संघटना (एन.जी.ओ.) कार्यरत आहे ?

- (A) अॅम्नेस्टी इंटरनॅशनल
- (B) रेड क्रॉस
- (C) मानवी हक्क परिषद
- (D) वरीलपैकी कोणतीही नाही

59. The origin of the modern nation state system is associated with one of the following :

- (A) Congress of Vienna
- (B) Treaty of Utrecht
- (C) Treaty of Westphalia
- (D) World War

60. (1) National Governments frequently bypass the mission command structure and issue instructions directly to their forces in the field.

(2) The Governments of troop contributing countries are reluctant to let the UN do as it will with their troops.

Codes :

- (A) (1) and (2) are correct and (2) is the rationale for (1)
- (B) (1) and (2) are incorrect and (1) is not the reason for (2)
- (C) (1) and (2) are correct and (2) is not the rationale for (1)
- (D) (1) and (2) are incorrect and (1) is the rationale for (2)

59. आधुनिक राष्ट्र राज्य पद्धतीचा उगम खालीलपैकी कशासी निगडित आहे ?

- (A) विएन्ना काँग्रेस
- (B) युट्रेच करार
- (C) वेस्टफालिया करार
- (D) जागतिक युद्ध

60. (1) बऱ्याच वेळेला मिशन कमान्ड स्ट्रक्चरला डावलून राष्ट्रीय सरकार फिल्ड (कार्यक्षेत्रात) तैयनात असलेल्या त्यांच्या सेन्यातला सरळ आदेश देतात.

(2) सैन्य तुकड्याच्या योगदान करणारे सरकार संयुक्त राष्ट्रला त्यांच्या सैन्य तुकडीचा वापर इच्छित प्रकारे करू देण्यास नाखुष असतात.

संकेतांक :

- (A) (1) आणि (2) बरोबर आणि (2) हे (1) च्या तर्क आहे
- (B) (1) आणि (2) चूक आहे आणि (1) हे (2) च्या कारण नाही
- (C) (1) आणि (2) बरोबर आहे आणि (2) हे (1) च्या कारण नाही
- (D) (1) आणि (2) चूक आहे आणि (1) हे (2) च्या तर्क आहे

61. During the reconnaissance and the reformation, there was a revival of protest against inequality based on : (A) Religion (B) Nationality (C) Wealth (D) Gender	61. निरीक्षण आणि पुनर्रचना करतांना असमानतेच्या नावावर होणारा विरोध हा कशावर आधारीत असतो ? (A) धर्म (B) राष्ट्रीयत्व (C) संपत्ती (D) लिंग
62. enhances civil-military integration which reduces the burden of defence expenditure by promoting technological sharing, supply chains, technologies and dual use technologies. (A) World system theory (B) Modernisation theory (C) Linear stages growth (D) Globalisation	62. लष्करी-नागरी संबंध वृद्धीगत केल्यास संरक्षणा-वरील खर्चात, कपात, तंत्रज्ञान विकसित करण्यासाठी नागरिकांचा सहभाग, पुरवठा-व्यवस्थापनाच्या सारवळी प्रक्रीयेत मदत व तसेच तंत्रज्ञानाचा वापर व्दिउपयुक्तता तंत्रज्ञान इ. साठी चाळना मिळू शकते. हा दृष्टीकोन खालीलपैकी कोणत्या सिद्धान्ताचा भाग आहे ? (A) जागतिक पद्धतीचा सिद्धांत (B) आधुनिकीकरणाचा सिद्धांत (C) लिनियर स्टेज ग्रोथ (D) जागतिकीकरण
63. Who among the following stated that 'Geopolitics is a pseudo-science erecting the factor of geography into an absolute' ? (A) Mackinder (B) N. J. Spikman (C) Carl Haushofer (D) Hans J. Morgenthau	63. भुराजनीती म्हणजे असे शास्त्र आहे की ज्यामुळे परिपूर्ण अशा भुराज्यशास्त्राच्या घटकाची निर्मिती होती : (A) प्रा. मॅकिन्डर (B) एन. जे. स्पाईकमॅन (C) कार्ल हॉशोफर (D) हॅन्स जे. मॉर्गनथ्यू

64. The International Monitoring System (IMS) established as part of the Comprehensive Test Ban Treaty (CTBT) does not include :

- (A) Radionuclide monitoring facilities
- (B) Hydroacoustic monitoring facilities
- (C) Satellite monitoring facilities
- (D) Infrasound monitoring facilities

65. Arrange the following concepts in the chronological order of their appearance. Use the codes given below :

- (i) Theory of separation of powers
- (ii) Concept of ideal state
- (iii) Concept of general will
- (iv) Withering away of the state

Codes :

- (A) (ii) (iv) (i) (iii)
- (B) (ii) (iii) (iv) (i)
- (C) (ii) (iii) (i) (iv)
- (D) (iii) (i) (iv) (ii)

64. सर्वसमावेशक अण्वस्त्र प्रसार बंदी कराराचा भाग म्हणून आंतरराष्ट्रीय नियंत्रण यंत्रणेत कोणत्या गोष्टीचा समावेश वाटण्यात आलेला नाही ?

- (A) रेडिओन्युक्लाईड नियंत्रणाबाबतची सवलत
- (B) हॅड्रोकोस्टीक नियंत्रणाबाबतची सवलत
- (C) उपग्रह नियंत्रणाबाबतची सवलत
- (D) इनफ्रासाऊन्ड नियंत्रणाबाबतची सवलत

65. खालील संकल्पना कालक्रमानुसार अस्तित्वात आला त्याप्रमाणे त्यांचे संकेत योग्यतेप्रमाणे लावा.

- (i) सत्ता विभाजनाचा सिद्धांत
- (ii) आदर्श राज्याची संकल्पना
- (iii) सामूहिक ईहा संकल्पना
- (iv) राज्ये नाहीसे होणे

संकेतांक :

- (A) (ii) (iv) (i) (iii)
- (B) (ii) (iii) (iv) (i)
- (C) (ii) (iii) (i) (iv)
- (D) (iii) (i) (iv) (ii)

66. Choose the *correct* option about disaster cycle :

- (A) Response, Recovery, Preparedness, Mitigation
- (B) Recovery, Response, Mitigation, Preparedness
- (C) Preparedness, Mitigation, Recovery, Response
- (D) Mitigation, Preparedness, Response, Recovery

67. Choose the appropriate code for Assertion (A) and Reason (R) as given below :

Assertion (A) :

War finances are the main backbone of a warring nation without which it cannot think of winning a war.

Reason (R) :

Defence Economics is new academic discipline for defence researchers and economists.

Codes :

- (A) (A) is false, but (R) is true
- (B) (A) is true, but (R) is false
- (C) Both (A) and (R) are true and (R) is not the correct explanation of (A)
- (D) Both (A) and (R) are false

66. आपत्तीच्या कालचक्राचा खालीलपैकी कोणता पर्याय **योग्य** आहे ते निवडा :

- (A) प्रतिसाद, पुनर्प्राप्ती, सज्जता, उपशमन
- (B) पुनर्प्राप्ती, प्रतिसाद, उपशमन, सज्जता
- (C) सज्जता, उपशमन, पुनर्प्राप्ती, प्रतिसाद
- (D) उपशमन, सज्जता, प्रतिसाद, पुनर्प्राप्ती

67. खालीलपैकी ठाममत (A) आणि तर्कशक्ती (R) यांच्यातील संकेतांच्या जोड्या जुळवा :

ठाममत (A) :

युद्धाकाळातील वित्त व्यवस्था ही युद्धात सक्रिय असणाऱ्या देशाचा कणा असतो ज्याच्याशिवाय ते युद्ध जिंकण्याचा विचार करू शकत नाही.

तर्कशक्ती (R) :

अर्थशास्त्रज्ञ आणि संरक्षण विषयातील संशोधकांसाठी संरक्षण अर्थशास्त्र ही अध्ययनाची विद्याशाखा आहे.

संकेतांक :

- (A) (A) चूक आहे परंतु (R) बरोबर आहे
- (B) (A) बरोबर आहे परंतु (R) चूक आहे
- (C) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहे आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नव्हे
- (D) दोन्ही (A) आणि (R) चूक आहे

68. Adam Smith wrote the book entitled, "An Enquiry into the Nature and Cause of Wealth of Nation" in the year (A) 1843 (B) 1790 (C) 1776 (D) 1724	68. अँडम स्मिथ यांनी "अँन इनक्वायरी इन्टू दि नेचर अँड कॉज ऑफ वेल्थ ऑफ नेशन" हे पुस्तक कोणत्या वर्षी लिहिली ? (A) 1843 (B) 1790 (C) 1776 (D) 1724
69. Which of the following is <i>not</i> the method of resource mobilization during the war ? (A) Loan (B) Taxation (C) Borrowing (D) Savings	69. खालीलपैकी कोणती पद्धत ही युद्धकाळातील साधनसंपत्तीच्या गतिमानतेचा भाग नसतो ? (A) कर्ज (B) विविध प्रकारचे कर (C) उधार-ऊसनवारी (D) विविध प्रकारची बचत
70. Which is the multilateral treaty proposed by United Nations to regulate international trade in conventional weapons in order to prevent arms trafficking ? (A) Arms Control Treaty (ACT) (B) Arms Trade Treaty (ATT) (C) Arms Prohibition Treaty (APT) (D) Arms Reduction Treaty (ART)	70. शस्त्रास्त्रांचा व्यापार टाळण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय पारंपारीक शस्त्रास्त्रांचा व्यापाराबाबत संयुक्त राष्ट्रांनी पुढीलपैकी कोणत्या बहुउद्देशिक कराराचा प्रस्ताव मांडला ? (A) शस्त्रास्त्र नियंत्रण संधी (B) शस्त्रास्त्र व्यापार संधी (C) शस्त्रास्त्र बंदी संधी (D) शस्त्रास्त्र कपात संधी

71. Expenditure on acquisition of assets like land, building and machinery, would come under ambit of (A) Capital receipt (B) Aggregate demand (C) Capital expenditure (D) Revenue expenditure	71. जमीन खरेदी, बिल्डींग बांधकाम, मशिनरीची खरेदी अशा माळमत्तेसाठी केळा जाणारा खर्च खालीलपैकी कोणाच्या अखत्यारीत येत असतो ? (A) भांडवळ प्राप्ती (B) एकंदरीत मागण्या (C) भांडवळी खर्च (D) महसूळी खर्च
72. Who coined about the efficient utilisation of defence expenditure in the form of standing army ? (A) David Ricardo (B) Jean Baptiste Say (C) Adam Smith (D) Malthus	72. संरक्षणावर होणारा खर्च हा नियमित सेनादलावर केल्यामुळे खऱ्या अर्थाने उपयोग होतो असे मत पुढीलपैकी कोणी मांडले आहे ? (A) डेव्हिड रेकार्डो (B) जेन बापटिस्ट से (C) अँडम स्मिथ (D) माल्थस
73. Defence Budget does <i>not</i> deal with : (A) Maintenance of defence equipment (B) Salaries of defence employees (C) Disaster management and mitigation (D) Procurement of new weapons and equipment	73. संरक्षण अंदाजपत्रक हे खालीलपैकी कोणत्या गोष्टीशी निगडीत नाही ? (A) संरक्षण सज्जतेच्या साधनसामुग्रीची देखभाल/दुरुस्ती (B) संरक्षण दलातील सर्व सैनिकांचा पगार (C) आपत्ती व्यवस्थापन आणि त्यावरील उपाय-योजना (D) नवीन शस्त्रास्त्रे व साधनसामुग्रीची पूर्तता करणे

74. "Teeth and Tail" ratio in military logistics indicates (A) A ratio between men and materials (B) A ratio between Arsenals and men (C) A ratio between men on front line and reserve (D) A ratio between men in fighting forces and men in other than fighting forces	74. "दात आणि शेपूट" चे प्रमाण लष्करी पुरवठा-व्यवस्थापनात दर्शविते : (A) सैनिक आणि साधनसामुग्रीचे प्रमाण (B) शस्त्रास्त्र साठा आणि सैनिक यातील प्रमाण (C) सैनिक आणि प्रत्यक्ष युद्ध आघाडी आणि राखीव बल यातील प्रमाण (D) प्रत्यक्ष लढाईत सहभाग असणारा सैनिक व प्रत्यक्ष लढाऊगट वगळता इतर सैनिक यातील प्रमाण
75. Who wrote the book entitled, "The Economics of Defence" ? (A) Galbraith J. K. (B) Kennedy Gavin (C) Kuithara Verghese (D) Hitch Charles J and Mekan Ronald N	75. "संरक्षणाचे अर्थशास्त्र" हे पुस्तक कोणी लिहले आहे ? (A) गालब्रॅथ जे. के. (B) केनडी गविन (C) कोअिश्रा वर्गीस (D) हिच चार्ल्स जे अँड मेकन रोनॉल्ड एन
76. Which one of the following is <i>not</i> the characteristic of capitalism ? (A) Principle of self-interest (B) Limited duties of the Government (C) Principle of market control economy (D) No division of labour	76. खालीलपैकी कोणते वैशिष्ट्य हे भांडवळशाहीशी संबंधित नाही ? (A) स्वहिताचे तत्व (B) शासकीय सेवेच्या मर्यादीत जबाबदाऱ्या (C) बाजारपेठ नियंत्रित अर्थव्यवस्थेचे तत्व (D) कामगार विभागणीस विरोध

77. Who among the following opined the concept of “Geographical Pivot of History” ?

- (A) Alexander De Seversky
- (B) Karl Hanshofs
- (C) Halford Mackinder
- (D) A. T. Mahan

78. Strategic Studies is related with study of :

- (A) The military policies in the nuclear age
- (B) The evolution of warfare
- (C) The use of military power for political objective
- (D) The use of military power for military objective

79. Who coined the term “Cyber Space” ?

- (A) Linda Billgates
- (B) Sam Pitroda
- (C) William Gibson
- (D) E. D. Sarinton

77. “जिऑग्राफीकल पीव्होट ऑफ हिस्ट्री” ही संकल्पना खालीलपैकी कोणी सुचविली ?

- (A) अलेक्झांडर डि सेवेरस्की
- (B) कार्ल हॅन्सोफे
- (C) हाफोर्ड मॅकआयंडर
- (D) ए. टी. महान

78. सामरिकशास्त्राचा अभ्यास याच्याशी संबंधित आहे.

- (A) आण्विक युगातील लष्करी धोरणे
- (B) युद्धपद्धतीची उत्क्रांती
- (C) राजकीय उद्देश्यपूर्तीसाठी लष्करी सामर्थ्याचा वापर
- (D) लष्करी उद्देश्यपूर्तीसाठी लष्करी सामर्थ्याचा वापर

79. ‘सायबर स्पेस’ ही संज्ञा कोणी शोधली ?

- (A) लिंडा बिलगेट्स
- (B) सॅम पित्रोदा
- (C) विलिएम गिबसन
- (D) इ. डी. सर्रीटॉन

80. Find the *correct* chronological sequence of the following thinkers :

- (A) Haushofer, Mahan, Mackinder, S.B. John
- (B) A.T. Mahan, Mackinder, Haushofer, S. B. John
- (C) S.B. John, Mackinder, Mahan, Haushofer
- (D) Mackinder, S.B. John, Haushofer, A.T. Mahan

81. (1) All cultures condition their members to think certain ways, while at the same time providing preset responses to given situation.

- (2) This culture bounds our perceptions and the range of options we have for responding to events.

Codes :

- (A) Both (1) and (2) are correct
- (B) (1) is right and (2) is wrong
- (C) (1) is wrong and (2) is right
- (D) (1) and (2) are wrong

80. खालील विचारवंतांचा कालक्रमानुसार योग्य तो क्रम शोधा :

- (A) हौशोफर, महान, मॅकआयंडर, एस.बी. जॉन
- (B) ए.टी. महान, मॅकआयंडर, हौशोफर, एस.बी. जॉन
- (C) एस. बी. जॉन, मॅकआयंडर, महान, हौशोफर
- (D) मॅकआयंडर, एस.बी. जॉन, हौशोफर, ए.टी. महान

81. (1) सर्व संस्कृती त्यांच्या सदस्यांना विशिष्ट मार्ग विचार करण्याची अट घालतात, त्याच वेळी दिलेल्या परिस्थितीला पूर्वनिश्चित प्रतिसाद देतात.

- (2) ही संस्कृती आपल्या अनुभवांना आणि प्रसंगांना प्रतिसाद देण्यासाठी आमच्याकडे असलेल्या पर्यायांच्या मर्यादेत आहे.

संकेतांक :

- (A) (1) व (2) दोन्ही बरोबर आहे
- (B) (1) बरोबर आहे आणि (2) चूक आहे
- (C) (1) चूक आहे आणि (2) बरोबर आहे
- (D) (1) व (2) दोन्ही चूक आहे

82. Which is <i>not</i> a psychological aspect of war ? (A) Leadership (B) Morale (C) Discipline (D) Military technology	82. युद्धातील खालीलपैकी कोणता मानसिक पैलू नाही ? (A) नेतृत्व (B) नैतिकता (C) शिस्त (D) लष्करी तंत्रज्ञान
83. Who wrote the book 'Armament and History' ? (A) A. T. Mahan (B) J. F. C. Fuller (C) Liddel Hart (D) Palmer and Perkins	83. 'आर्मामेंट अँड हिस्ट्री' हे पुस्तक कोणी लिहिले ? (A) ए. टी. महान (B) जे. एफ. सी. फुल्लर (C) लिडिल हार्ट (D) पामर आणि पर्किन्स
84. Which of the following thinkers rejected the old condottieri system and favoured the idea of national troops ? (A) Giulio Douhet (B) Niccolo Machiavelli (C) Liddel Hart (D) Karl Von Clausewitz	84. खालीलपैकी कोणत्या विचारवंताने ओल्ड कोंडोटिलेअरी सिद्धांत नाकारून राष्ट्रीय सैनिक या विचारास पसंती दिली ? (A) गिलिओ डॉहेत (B) निकोलो मॅकव्हिली (C) लिडिल हार्ट (D) कार्ल वॉन क्लॉजविट्ज

85. Who argued in a report to the Security Council “peace should be pursued only through non-military methods” ?

- (A) Boutros Boutros Ghali
- (B) Kofi Annan
- (C) Ban Ki Moon
- (D) None of the above

86. (1) State behaviour is a function of specific institutional orientations.

(2) The foundations of strategic culture are societal.

Codes :

- (A) (1) is correct and (2) is wrong
- (B) (1) is wrong and (2) is correct
- (C) (1) and (2) are wrong
- (D) (1) and (2) are right

87. What does Paris Accord refer to ?

- (A) Climate change agreement
- (B) Military agreement
- (C) Peace Accord
- (D) India-Pakistan Dispute

85. “असैनिकी मार्गानेच शांतता प्रस्थापित केली पाहिजे” सुरक्षा समिती मध्ये कोणत्या महासमित्यांनी असे ठामपणे आपो मत मांडो आहे ?

- (A) बुटरस बुटरस घाली
- (B) कोफी अन्नान
- (C) बान की मून
- (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही

86. (1) राज्य वर्तन हे विशिष्ट संस्थांची अभिमुखतेचे कार्य आहे.

(2) सामरिक संस्कृतीचा आधार हा सामाजिक आहे.

संकेतांक :

- (A) (1) बरोबर आणि (2) चूक
- (B) (1) चूक आणि (2) बरोबर
- (C) (1) आणि (2) चूक
- (D) (1) आणि (2) बरोबर

87. पॅरिस ॲकॉर्ड कशाशी संबंधित आहे ?

- (A) हवामान बदल करार
- (B) लष्करी करार
- (C) शांती करार
- (D) भारत-पाकिस्तान वाद

88. International Tsunami Information Center is located in : (A) Honolulu (B) Port Blair (C) Tokyo (D) Jakarta	88. आंतरराष्ट्रीय सुनामी सूचना केंद्र या ठिकाणी आहे. (A) होनोलुलु (B) पोर्ट ब्लेअर (C) टोकियो (D) जाकार्ता
89. First BIMSTEC Disaster Management Exercise 2017 (DMEx-2017) was held in : (A) New Delhi (B) Dhaka (C) Panjim (D) Chittagong	89. 2017 मध्ये बिमस्टेक आपत्ती व्यवस्थापन कवायत कोणत्या ठिकाणी केली होती ? (A) नवी दिल्ली (B) ढाका (C) पंजीम (D) चितगांव
90. Who is the head of State Executive Committee (SEC) constituted under the provisions of Disaster Management Act, 2005 ? (A) Chief Secretary of State (B) Cabinet Secretary of State (C) Chief Minister of State (D) Home Minister of State	90. 2005 च्या आपत्ती व्यवस्थापन कायद्यातील तरतूदीनुसार राज्य कार्यकारी समितीचा प्रमुख कोण असतो ? (A) राज्याचा मुख्य सचिव (B) राज्याचे कॅबिनेट सचिव (C) राज्याच्या मुख्यमंत्री (D) राज्याचा गृहमंत्री

91. Earthquakes are measured using :

- (A) Barometer
- (B) Seismograph
- (C) Polygraph
- (D) Altimeter

92. Which is the only active volcano in India ?

- (A) Mt. Etna
- (B) Mt. Vesuvius
- (C) Barren Island
- (D) Christmas Island

93. The Fukushima nuclear reactor was damaged due to :

- (A) Bomb Explosion
- (B) A typhoon
- (C) Heavy rain
- (D) Tsunami followed by earthquake

91. भूकंप खालीलपैकी कोणत्या उपकरणाने मोजला जातो ?

- (A) बॅरोमीटर
- (B) सीस्मोग्राफ
- (C) पॉलिग्राफ
- (D) अल्टीमीटर

92. भारतामध्ये सक्रिय ज्वालामुखी खालीलपैकी कोणत्या ठिकाणी आहे ?

- (A) माऊंट एटना
- (B) माऊंट वेसुवियस
- (C) बॅरन आयलंड
- (D) ख्रिसमस आयलंड

93. फुकुशिमा आण्विक अणुभट्टी कशामुळे उध्वस्त झाली ?

- (A) बॉम्ब स्फोट
- (B) टायफून
- (C) अतिवृष्टी
- (D) भूकंपानंतर आलेली सुनामी

94. Match the following terms with the regions they are associated with :

List I

- (a) Cyclone
- (b) Typhoon
- (c) Hurricane
- (d) Willy Willy

List II

- (1) Atlantic and East Pacific
- (2) Australia
- (3) Western North Pacific and Philippines
- (4) India and South Pacific

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (4) (2) (1) (3)
- (B) (3) (4) (2) (1)
- (C) (4) (3) (1) (2)
- (D) (1) (2) (3) (4)

95. Where is the Asian Disaster Preparedness Centre located ?

- (A) Dhaka
- (B) Bangkok
- (C) Kathmandu
- (D) Jakarta

94. खालील संकल्पना कोणत्या प्रदेशाशी निगडित आहेत त्याचा योग्य जोड्या जुळवा :

यादी I

- (a) सायक्लोन
- (b) टायफून
- (c) हरीकेन
- (d) विली विली

यादी II

- (1) अटलांटिक आणि पूर्व पॅसिफिक
- (2) ऑस्ट्रेलिया
- (3) पश्चिम उत्तर पॅसिफिक आणि फिलीपीन्स
- (4) भारत आणि साऊथ पॅसिफिक

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (4) (2) (1) (3)
- (B) (3) (4) (2) (1)
- (C) (4) (3) (1) (2)
- (D) (1) (2) (3) (4)

95. आशियाई आपत्ती तयारी केंद्र कोणत्या ठिकाणी आहे ?

- (A) ढाका
- (B) बँकॉक
- (C) काठमांडू
- (D) जाकार्ता

96. A flash flood is a flood which :
- (A) Is caused by continuous heavy rain
 - (B) Occurs only in urban areas
 - (C) Occurs suddenly and unexpectedly and for a short duration
 - (D) Is caused by blocking of drains

97. (1) The September terrorist attacks on W.T.C. have put new emphasis on strategies of prevention and pre-emption.
- (2) Terrorist attacks will demand even better intelligence than the strategies of containment and deterrence.

Codes :

- (A) (1) and (2) are correct
- (B) (1) is right and (2) is wrong
- (C) (1) is wrong and (2) is right
- (D) (1) and (2) are wrong

96. “फ्लॅश फ्लड” हा पूर खालीलपैकी काय आहे ?

- (A) सततच्या जोराने पडणाऱ्या पावसामुळे
- (B) फक्त शहरी भागात आढवून येतो
- (C) अनपेक्षित आणि अचानकपणे व काही काळासाठी उद्भवणारा
- (D) नाले बंद झाल्यामुळे

97. (1) सप्टेंबर मध्ये वर्ल्ड ट्रेड सेंटर झालेल्या दहशतवादी हल्ल्यामुळे हल्ला टालणे आणि हल्ला होण्यापूर्वीच खबरदारी उपाय घेणे. ह्या धोरणावर विशेष लक्ष देण्यात येते.
- (2) दहशतवादी हल्ल्यासाठी जय्यत तयारी आणि प्ररोधनापेक्षा गुप्तचर यंत्रणेबाडील विश्वसनीय माहिती आवश्यक आहे.

संकेतांक :

- (A) (1) आणि (2) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत
- (B) विधान (1) बरोबर आणि विधान (2) चूक आहे
- (C) विधान (1) चूक आणि विधान (2) बरोबर आहे
- (D) (1) आणि (2) दोन्ही विधाने चूक आहेत

98. Which is *not* a part of Guerrilla warfare ?

- (A) Dialogue
- (B) Hit and Run
- (C) Peoples Support
- (D) Geographical Knowledge

99. **Assertion (A) :**

USA's military expenditure increase in recent years accounts for almost half of the world military expenditure.

Reason (R) :

The global financial crises and economic recession had little impact on world military expenditure.

Codes :

- (A) (A) is true but (R) is false
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (D) Both are wrong

98. खालीलपैकी कोणता भाग गनिमी कावा या युद्धपद्धतीचा नाही ?

- (A) संवाद
- (B) मारणे आणि पळणे
- (C) लोकांचा पाठिंबा
- (D) भौगोलिक ज्ञान

99. **ठाममत (A) :**

अलिकडील काळात अमेरिकेचा लष्करी खर्चातील वाढ ही जवळजवळ जगातील लष्करी खर्चाच्या अर्धी इतकी आहे.

तार्किकता (R) :

जगातील वित्तीय पेचप्रसंग आणि आर्थिक मंदी यांचा जागतिक लष्करी खर्चावर थोडासाच परिणाम झाला आहे.

संकेतांक :

- (A) (A) बरोबर परंतु (R) चुकीचे आहे
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर परंतु (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
- (C) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर परंतु (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
- (D) दोन्ही चूक

100. **Assertion (A) :**

Indian Government agencies have been working on plans to counter social media radicalisation in India.

Reason (R) :

A Whatsapp group of Maulanas has been created to devise a communication strategy to prevent radicalisation of youth.

Codes :

- (A) Assertion (A) is correct but Reason (R) is incorrect
- (B) Both (A) and (R) are incorrect
- (C) (A) is correct and (R) is the correct explanation of (A)
- (D) (A) is correct but (R) is not the correct explanation of (A)

100. **ठाममत (A) :**

भारतातील सामाजिक माध्यमे आणि मूलतत्त्ववादी यांना शह देण्यासाठी भारत सरकारच्या संस्था योजनांवर कार्य करत आहे.

तार्किकता (R) :

तरुणांच्या मूलतत्त्ववाद रोखण्यासाठी मौलवींचा व्हॉट्सएप ग्रुप निर्माण करून त्यांच्याशी संपर्क साधण्याची नीती स्वीकारली.

संकेतांक :

- (A) ठाममत (A) बरोबर परंतु तार्किकता (R) चूक
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) चूक
- (C) (A) बरोबर आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण होय
- (D) (A) बरोबर आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही

JUN - 16220/II—D

ROUGH WORK